

Rozbor základních metod pedagogické diagnostiky, jejich uplatnění v diagnostické činnosti učitele mateřské školy.

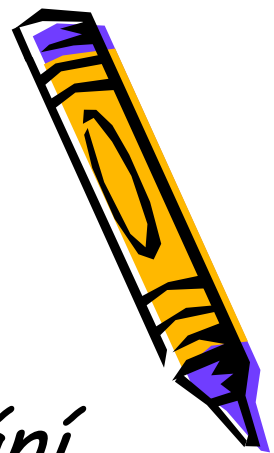
- pozorování
 - nestructurované
 - strukturované
- škály
- dotazník
- anamnéza
- rozhovor
- rozbor dětských výtvorů a prací

Pozorování

... je proces systematického sledování a zaznamenávání projevů dítěte s cílem rozhodnout o optimálním vedení dítěte.

(Zelinková, 2001)

Druhy pozorování z různých hledisek:

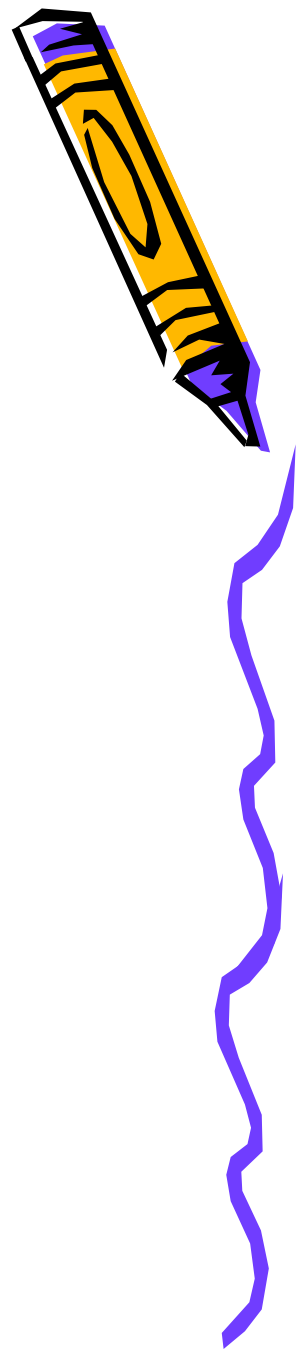
- Introspekce - extrospekce (podle toho kdo je pozorován)
- Volné, přirozené, navozené, řízené (podle zásahů pozorovatele)
- Přímé - nepřímé (podle toho, kým jsou informace získávány)
- Zúčastněné - nezúčastněné (podle účasti pozorovatele)
- Krátkodobé - dlouhodobé (podle času)
- Strukturované - nestrukturované (podle přípravy pozorovatele)

Pozorování je zaměřeno na takové projevy dítěte, které lze vidět, slyšet, měřit.

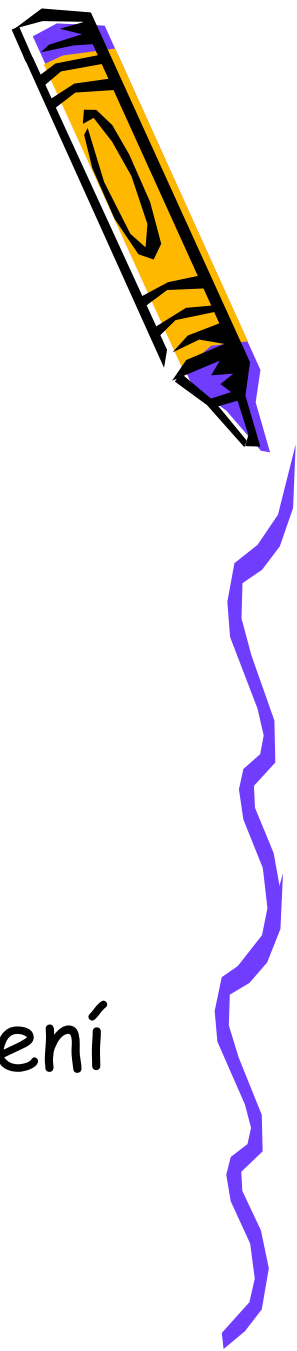
Rozlišujeme:

- Strukturované
- Nestrukturované

Strukturované pozorování:

- zvyšuje validitu pozorování
- pracovní příprava metodických materiálů
- náročné na čas
- jednodušší varianty záznamů jsou v MS použitelné
- „snazší“ zaznamenávání a vyhodnocení

Nestrukturované pozorování:

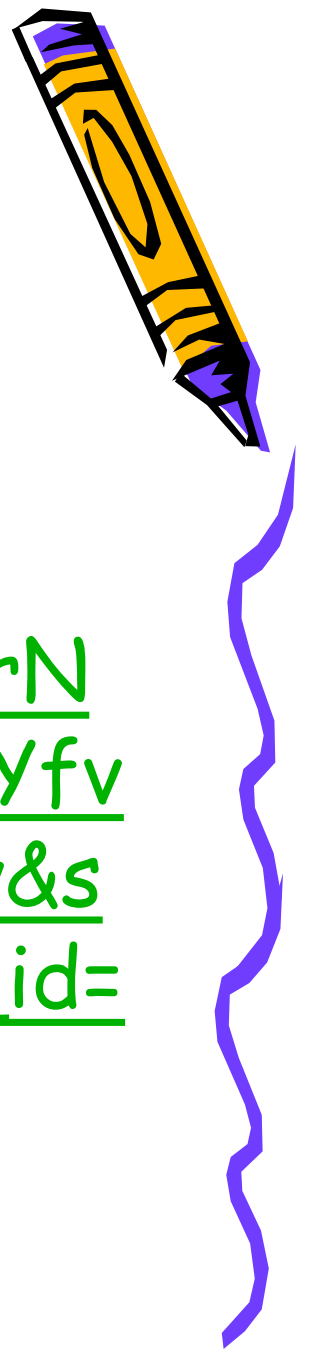
- snadnost a širší použití (malá náročnost na přípravu, prostředí, tvorbu nástrojů)
- přirozenost prostředí
- pružnost použití
- **obtížnější na zachycení a vyhodnocení záznamů**
- různé přístupy a varianty v uplatnění a zaznamenávání pozorování

- Poznámky
- Terénní zápisky

Pozorujte ukázkou a zapište, co jste viděli:

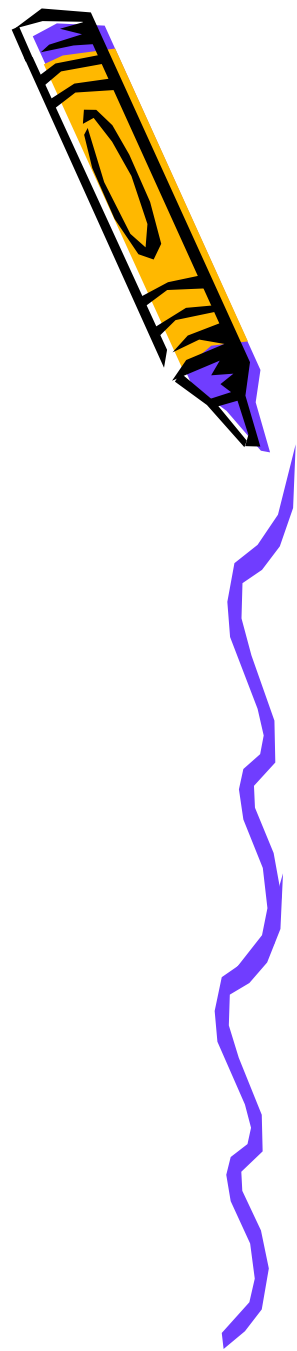
https://www.youtube.com/watch?v=rNAo44HdpWw&list=PLHbOV2qW4DYYfvSxbOasD_nKEL91j39M3&feature=iv&src_vid=9FWTX7DFFb4&annotation_id=annotation_2852819777

Předpoklady žádoucího pozorování a závěrů:

jasný předmět a cíl pozorování
(co chceme sledovat a zjistit)

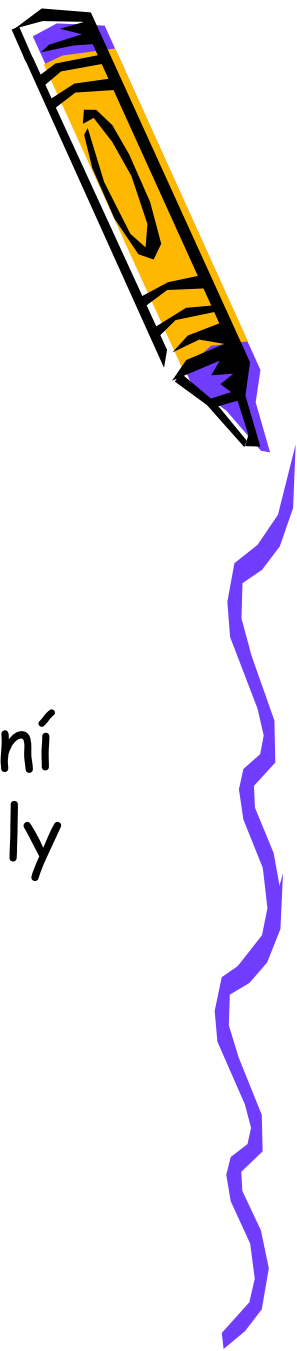
- volba způsobu a postupu pozorování
- příprava vhodného záznamu z pozorování
- určení zpracování a využití výsledků pozorování
- „častost“ cílených pozorování (přispívá k přesnosti závěrů)

Snížení negativních vlivů na pozorování:

- výcvik pozorovatele
- autodiagnostika, sebehodnocení, příp. korekce přístupu učitelky k dítěti
- účast dalších pozorovatelů
- využití techniky (např. videozáznam)
- použití dalších diagnostických metod
- vypracování a zpřesnění nástrojů pro pozorování (schémata, škály, kategorie)

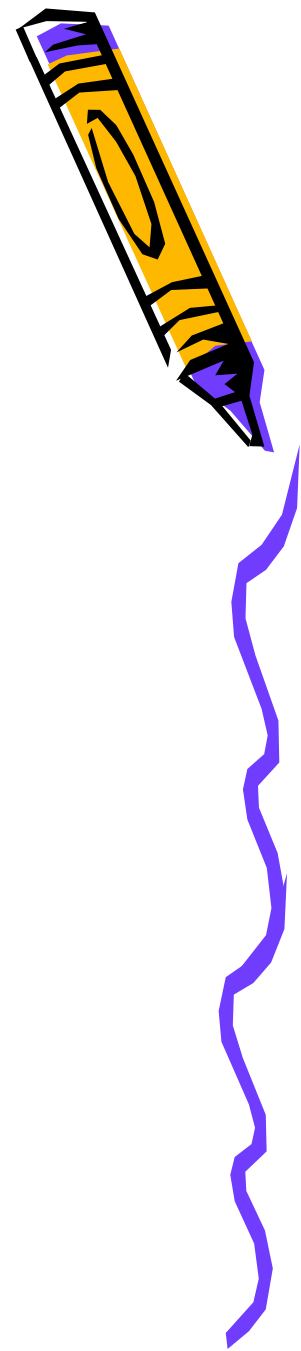
Zásady pro pozorování:

- odlišovat pozorované skutečnosti od domněnek (výkladů, uvádění příčin)
- nejprve zaznamenávat skutečné jevy a projevy dítěte bez jakéhokoliv hodnocení
- rozčlenit pozorování na části - dílčí úkoly
- sledovat projevy dítěte po delší dobu
- výsledky pozorování jasně písemně zformulovat

Záznamy z pozorování

- volné listy (příležitostné, připravené)
- záznamové archy a schémata
 - dílčí
 - doplňkové
 - orientační
 - komplexní
- využití techniky škálování

Údaje v záznamech by měly obsahovat tyto informace:

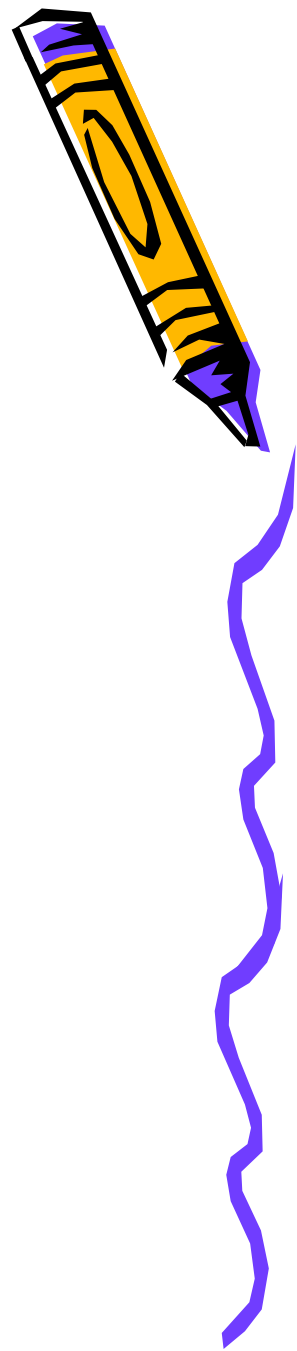
- o místě a času pozorování
- o předmětu pozorování
- o situaci v níž pozorování probíhalo
- kdo pozorování prováděl a zaznamenal
- metodické poznámky
- informace o výsledku pozorování

Pozorování je podmínkou individuálního přístupu k dítěti

Předpokládá:

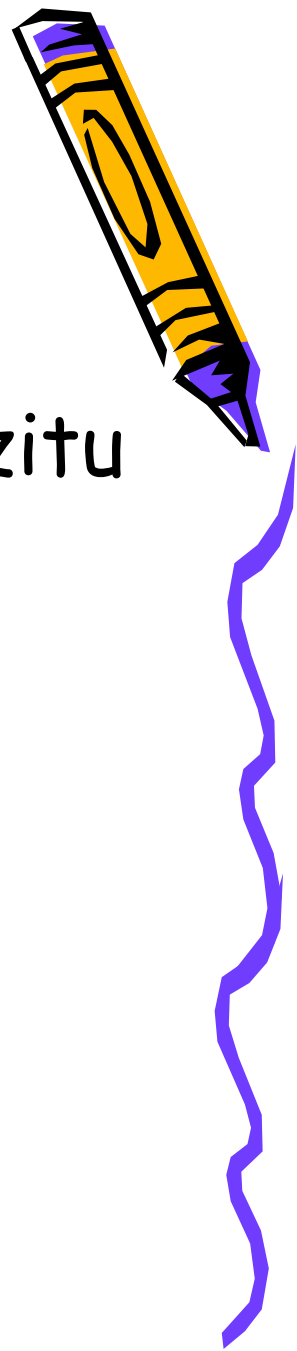
- opakované pozorování
- průběžné chronologické záznamy
- analýzu zaznamenaných údajů
- vysvětlení pozorovaného jevu
- formulaci diagnostického závěru a opatření
- stanovení postupů

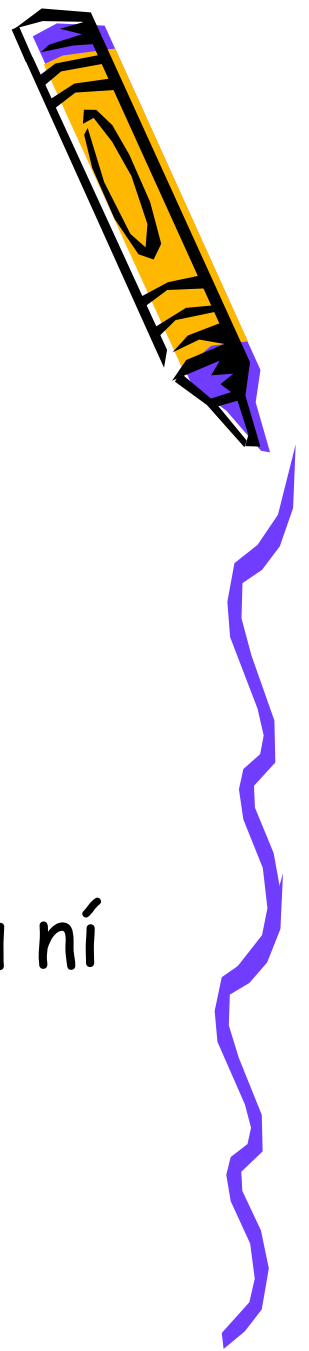

ŠKÁLY

= umožňují sledovat míru nebo intenzitu sledovaného jevu

- Nejméně 3, nejvýše 9 stupňů

Kategoriální škála (příklad):

ZAUJETÍ HROU

- U zvolené činnosti dlouho vydrží
- Občas si přestává hrát
- Od hry neustále odbíhá, nevydrží u ní

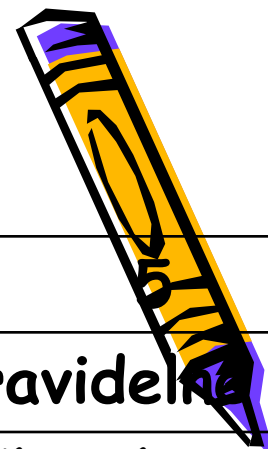

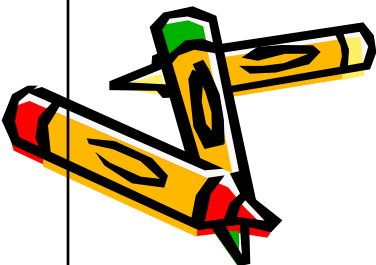
- Pořadová škála
- Grafická škála
- Likertovy škály
- Numerická škála

Hodnotící stupnice

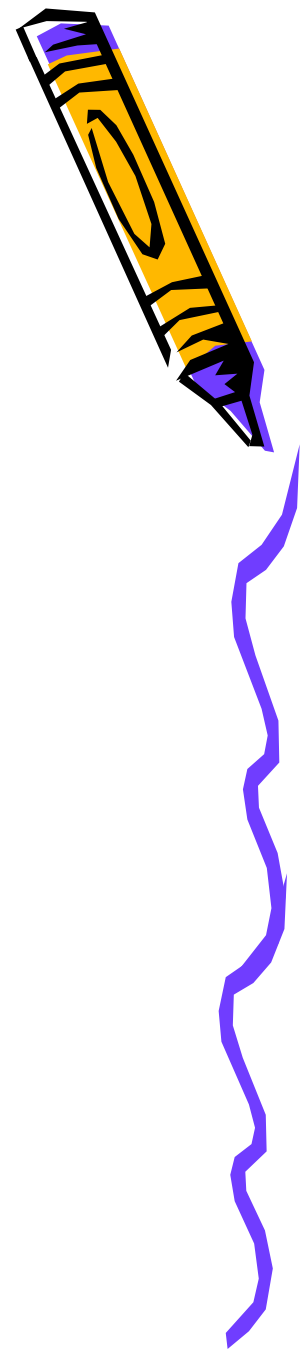

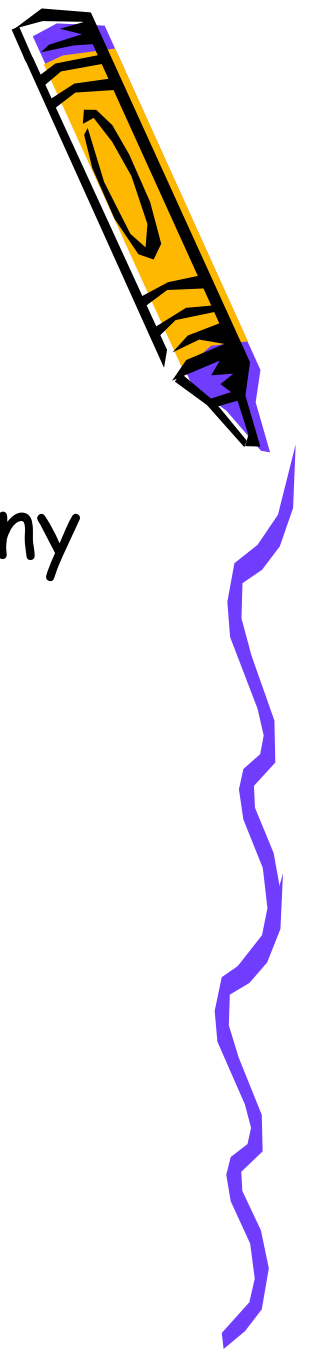
1	2	3	4	5
nikdy	výjimečně	občas	často	pravidelně
ne, neděláme to, mezi dětmi se takové chování a jednání nevyskytuje	víme o tomto projevu (situaci), ale daří se naplnit jen sporadicky, spíše náhodně	snažíme se vědomě záměr naplnit, vést děti, někdy se nám daří, ale přicházejí i situace, kdy se nedaří	již víme dobře jak věci zařídit, ale pokaždé optimálního výsledku nedosáhneme, děti se dovedou projevit žádoucím způsobem, ale ne vždy, mají svoje výkyvy	daří se nám spolehlivě dosahovat optimálních výsledků, všechny děti se uvedeným způsobem chovají vždy, takový způsob jednání je pro nás samozřejmostí a pravidlem

DOTAZNÍK

Cíl dotazníku - přesná formulace ve vztahu ke stanovenému diagnostickému problému (z něj vychází formulace otázek).

Struktura dotazníku - rozdělení na okruhy (problémy) a ty jsou naplněny položkami.

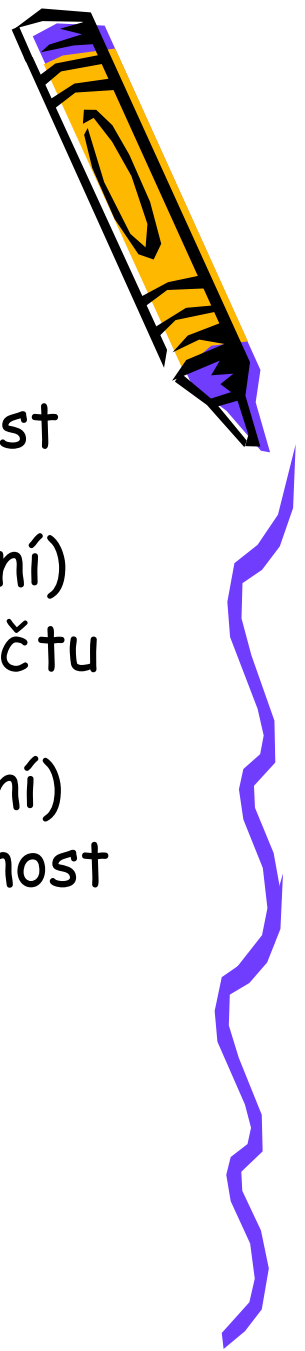
3 části - úvodní (vysvětlení cíle, vysvětlení vyplňování)

- druhá část (položky)
- třetí část

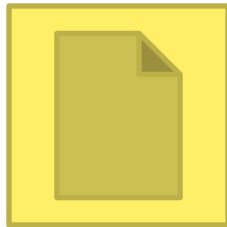

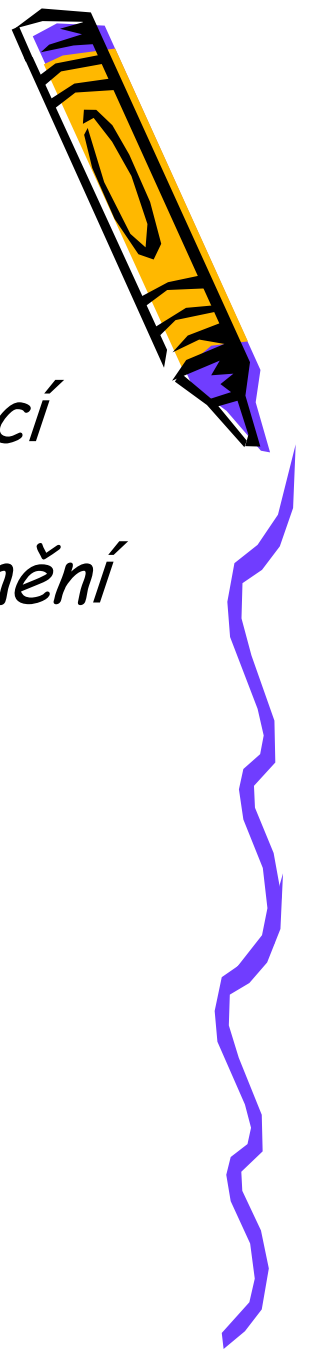
Druhy otázek (podle stupně otevřenosti):

- otevřené, nestrukturované - ponechávají volnost ve vyjádřeních (umožňují hlubší proniknutí ke sledovaným jevům, obtížnější pro vyhodnocování)
- uzavřené, strukturované - výběr z určitého počtu připravených odpovědí (omezující hotovými odpověďmi, jednodušší pro vyplnění i zpracování)
- polouzavřené - nabízí varianty odpovědí + možnost doplnění vlastního vyjádření

UKÁZKY

ANAMNÉZA

„Anamnéza je jednou z metod, jejíž pomocí získáváme takové informace z uplynulého života žáka, které mohou přispět k objasnění současného stavu“ (O. Zelinková, 2003)

Anamnéza (podle zaměření):

- osobní (vývojová)
- rodinná (výchovná)

Anamnéza osobní (vývojová) :

- průběh těhotenství, porod, poporodní vývoj (hlavně těsně po porodu)
- průběh vývoje v prvních letech života (psychomotorika, řeč, nemoci, úrazy, hospitalizace, smyslová postižení, atp.)

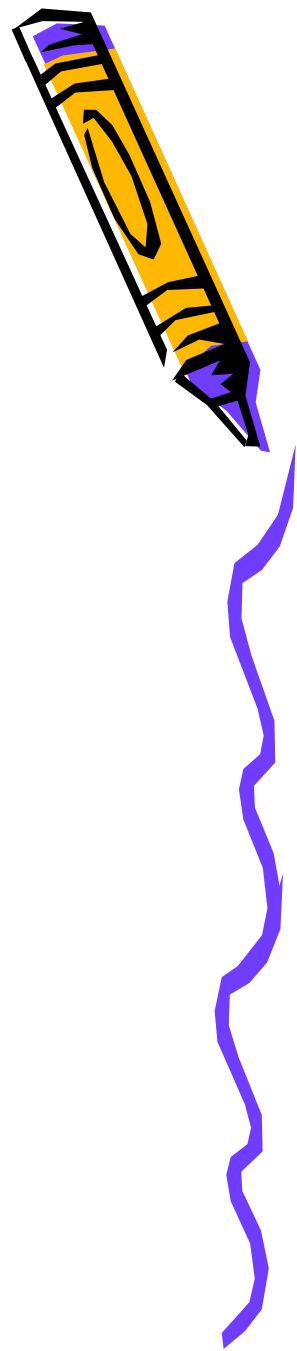

Anamnéza rodinná:

- základní údaje (o rodině, rodičích)
- vztahy v rodině (mezi rodiči, k dítěti, k dalším členům rodiny)
- výchovný styl
- sourozenci

ROZHOVOR

- strukturovaný
- polostrukturovaný
- nestrukturovaný rozhovor, který doplňuje další metody

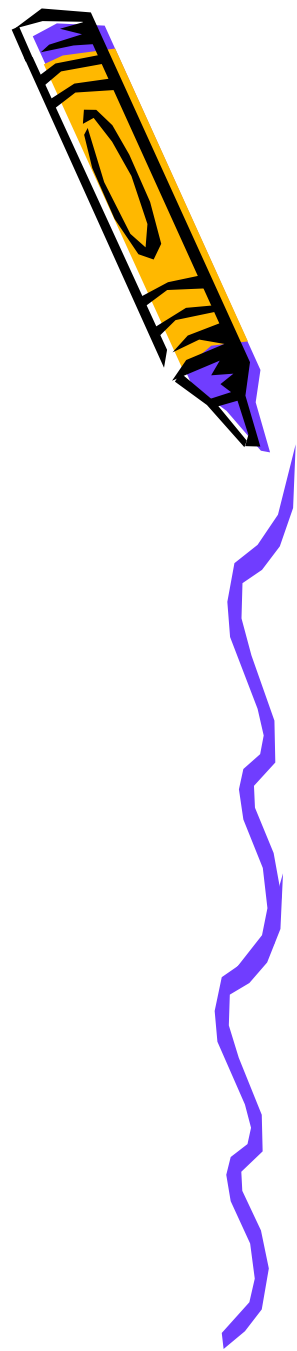

ROZBOR DĚTSKÝCH VÝTVORŮ A PRACÍ

Průběh a výsledky činnosti odráží vnitřní život a prožitky dítěte.

Doplňující metoda:

- Rozbor pracovních listů
- Rozbor výsledků herních a pracovních činností
- Rozbor kresby

Co v kresbě dětí sledovat:

- způsob řešení v daném prostoru
- úchop a držení tužky, vedení čar
- volbu tématu a zpracování
- případné disproporce
- nápadnosti v kresbě

